

Nataliya Levchenko. Speech etiquette as a basis of the professional formation of the future teacher-communicator.

The article says about the culture of communication, namely about having a good command of the speech etiquette of the Ukrainian language.

Key words: communication, etiquette, speech etiquette.

УДК 378

Т. В. Павленко

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ У СТУДЕНТІВ ВНЗ

Стаття присвячена проблемі організації української мовленнєвої практики у навчальній та позанавчальній діяльності, факторам розвитку креативності студентів та науково-дослідній роботі з української мови у ВНЗ.

Ключові слова: креативність, науково-дослідна робота.

Постановка проблеми. Процеси демократизації та гуманізації українського суспільства, бурхливий розвиток інноваційних технологій, входження України до єдиного Європейського освітнього простору ставлять перед вищими навчальними закладами завдання формувати новий тип випускників – креативних, відкритих до демократичного спілкування, висококваліфікованих фахівців.

Метою статті є розгляд проблеми розвитку креативності студентів ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Важливо зазначити, що знання студентів з української мови у ВНЗ значною мірою визначаються рівнем шкільної освіти, а також мовною особистістю викладача. Вища школа має забезпечувати українську мовленнєву практику як у процесі навчання, так і в позанавчальній роботі. Разом з тим слід підкреслити, що мовне навчання, формування креативної особистості не обмежується рамками вузівської освіти, а триває доти, доки є чинною мовна діяльність людини, тобто все її свідоме життя.

У Національній Доктрині розвитку освіти акцентується увага на формуванні у студентів «...сучасного світогляду, розвитку творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання» [6]. Документ засвідчує виняткову необхідність підготовки майбутніх спеціалістів, які можуть самостійно, цілеспрямовано й відповідально навчатися, здатні реалізовувати себе в умовах динамічного розвитку світу, спроможні до творчої праці та професійного розвитку. Пріоритетним напрямком розвитку сучасної освіти є створення у вищому навчальному закладі

сприятливих умов для формування творчої особистості, здатної до самонавчання, саморозвитку, самовдосконалення як під час навчання у вищій школі, так і в подальшій професійній діяльності. Слід зазначити, що самонавчання студентів повинно стати органічною складовою частиною навчально-виховного процесу [1, с. 267].

Вміння вчитися – це складне поняття, до якого входять загальнонавчальні та спеціальні вміння. Зокрема, поставити мету своєї діяльності, усвідомити навчальне завдання, визначити спосіб його розв'язання, вміти контролювати і давати оцінку правильності рішення. Це і є головні компоненти успішного самонавчання.

Креативність студента є однією з найважливіших умов становлення майбутнього фахівця. О. Морозов наголошує на тому, що формування креативності студентів, їх творчих здібностей зумовлене такими факторами:

➤ *соціальним* (у широкому визначенні – це формування нового типу особистості, здатної до створення інновацій або швидкого пристосування до них, у вузькому – підготовка сучасного педагога-новатора);

➤ *науковим* (є засобом пізнання творчих здібностей, інтелектуальної та соціальної креативності);

➤ *практичним* (застосування нових технологій з метою розвитку креативності, творчих здібностей) [5, с. 67-69].

З огляду на те, що підготовка студентів здійснюється у традиційній освітній парадигмі, спрямованій на передачу та засвоєння наукової теорії, особливого значення набуває рівень сформованості творчих здібностей випускника навчального закладу. Насамперед це зумовлено професійними вимогами та специфікою викладання дисципліни, адже тільки творча особистість може створювати та ефективно застосовувати інноваційні наукові доробки, використовувати свої знання та змінювати власну діяльність у будь-яких життєвих ситуаціях.

Максимально повно реалізувати свої творчі можливості студент може під час науково-дослідної роботи з української мови у ВНЗ, адже вона сприяє розвитку творчого мислення, креативних здібностей, умінь і навичок дослідницького характеру, поглибленню знань з предмета.

Організація науково-дослідної роботи має на меті вирішення таких завдань, як: активізація імітаційно-педагогічної діяльності студентів на заняттях, ефективний розвиток і використання наукового потенціалу кожного студента, забезпечення професіоналізації занять із сучасної української мови та літератури [3, с. 129-136].

Одна з актуальних проблем функціонування української мови в сучасному суспільстві може бути покладена в основу науково-дослідної роботи студента протягом усіх років навчання в університеті. Початком самостійного поетапного дослідження у заданій площині є написання анотації на книгу, статтю, презентація новинок науково-навчальної літератури. Конспект і реферат є складнішими жанрами наукового стилю,

оскільки потребують від майбутнього вчителя більшої креативності, а в усному публічному мовленні вони реалізуються у формі повідомлення з наукової проблеми. Написання статті і тез є тим етапом формування професійно спрямованої творчої мовнокомунікативної діяльності майбутнього вчителя, який безпосередньо передує виконанню курсової і кваліфікаційної робіт. Магістерська (дипломна) робота та її публічний захист завершують поетапне п'яти-шестирічне наукове дослідження з української мови та методики її викладання і демонструють рівень сформованості креативної мовнокомунікативної особистості завтрашнього педагога [2, с. 18-19].

За умови використання різноманітних методів роботи, нетрадиційного підходу до розробки й виконання проблемно-пошукових дослідницьких завдань, їх різноманітності, означений вид діяльності озброює студента методами, прийомами й навичками індивідуальної та колективної роботи, сприяє розвитку творчих здібностей, самостійності, активізації навчально-пізнавальної діяльності, креативного мислення, дослідницьких навичок студентів, розвиває наукову інтуїцію, творчий підхід до сприйняття знань і практичного їх застосування під час вирішення поставленої проблеми. У ході виконання науково-дослідних робіт у студентів формуються творчі здібності: досліджувати, виробляти нові знання, аналізувати нову інформацію, створювати і перевіряти власні гіпотези тощо [4, с. 267].

Уміння сформулювати проблему, побачити в ній якнайбільше зв'язків; гнучкість як уміння розуміти та сприймати нові погляди й думки; розширення, вихід за межі традиційного; оригінальність, що полягає у відмові від стереотипності, – це ті можливості, які може надати особистості розвинена креативність.

Сказане вище дає підстави для **висновку** про те, що мова не буде активно розвиватися, якщо не житиме у мовній діяльності кожного її носія. Відповідно мова є для кожного майбутнього фахівця знаряддям креативного мислення й оформлення думки.

Список використаної літератури

1. Казаков В. А. Самостоятельная работа студентов / В. А. Казаков. – К. : УМК ВО, 1989. – 424 с.
2. Климова К. Я. Науково-дослідна робота майбутніх педагогів з проблем культури української мови та методики її викладання в закладах освіти : [матеріали II студентсько-викладацького науково-методичного семінару, 30 березня 2010 р.]. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 18–19.
3. Князян М. О. Педагогічні засади формування дослідницької спрямованості особистості студента // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського : [зб. наук. пр.]. – 2002. – вип. 11–12. – С. 129–136.

4. Микитюк О. М. Науково-дослідна робота у вищих навчальних закладах // Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; відповід. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 432 с.

5. Морозов А. В. Формирование креативности педагога в условиях непрерывного образования / А. В. Морозов. – М.: Изд-во ИГУМО, 2003. – С. 67–69.

6. Національна доктрина розвитку освіти / Сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc.

Татьяна Павленко. Лингводидактические основы развития креативности у студентов вузов.

Статья посвящена проблеме организации украинской речевой практики в учебной и внеучебной работе, факторам развития креативности студентов и научно-исследовательской работе по украинскому языку в вузах.

Ключевые слова: креативность, научно-исследовательская работа.

Tetiana Pavlenko. Didactic-linguistic basis for the development of creativity among college students.

The article considers the problem of the organization of the Ukrainian language speech practice in academic and extracurricular work, the development of creativity of students and scientific-research work of the Ukrainian language in the universities.

Key words: creativity, scientific-research work.